200. szám. Péntek, 1871. szeptember 1. **XI. évfolyam.**

Szerkesztési iroda:
ari-utcza, Lukács-ház 9. sz. alatt balra, hová a lap szellemi részét illető közlemények intézendők. Bérmentetlen levelek csak ismert kezektől fogadtatnak el.

Kiadó hivatal:
Réthy Lipót könyvnyomdája, hová a hirdetések, előfizetési pénzek és kiadása körüli panaszok bérmentve intézendők.

ALFÖLD

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési feltételek:

Helyben:	Vidékre:
Egész évre 12 ft	Egész évre 14 ft
Fél évre 6 ft	Fél évre 7 ft
Negy. évre 3 ft	Negy. évre 3.50

Hirdetmények díja:
6 hasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 6 kr. s minden következőknél 4 kr. Bélyeg-díj külön 30 kr
Nyilt-tér sora 15 kr.

Arad, augusztus hó 31.

(T.) A nemzetek szabad önelhatárzási jogát hirdető tanra mint meglevő tényleges valóságra szeretünk hivatkozni, mintegy önmegnyugtatásul azon alárendelt szenvedőleges helyzetért, melyet legfőbb életkérdéseink elintézésével szemben elfoglalni kénytelenittetüuk. Miért is beszélni önelhatárzási jogról, midőn két fejedelem személyes találkozása s értekezése még mindig többet nyomhat az állampolitika mérlegében, mint az összes birodalom népeinek akarata s képviselete! Minden szó a népjog s önkormányzatról vastag hazugságnak bizonyult a franczia-porosz háboru alkalmából is, mert azt két koronás fő és két miniszter akkor is meginditják vala, ha az illető két nemzet egyhangulag ellenezte volna is.

Vajjon, ami most Gasteinban megbeszéltetett s Salzburgban megállapittatni fog, nem kizárólag a két fejedelem egyéni nézete, fölfogása s akarata értelmében történik-e, s birnak-e arról csak legkisebb fogalom, nemhogy tudomással Ausztria vagy Magyarország népei? Mit fogunk tehetni, ha ott egy teljesen reactionär-ultramontán kormányrendszer közös behozatala határoztatik el? Mily biztositékok birtokában vagyunk oly egyesség következményei ellen, mely a háborut egy harmadik hatalom, vagy átalában a szabadság ellen a monarchiai elv egyetlen mentőszeréül állitja föl? Valamint most sem tudunk semmit a fejedelmi értekezések tárgyairól, ugy később sem fogjuk megtudni a rólunk s nélkülünk hozott végzéseket, csak midőn ágyudörej fogja azokat tudomásunkra hozni.

Anglia fejedelme nem szokott politikai czélzatu találkákat rendezni más királyok és császárokkal, mert ott a fejedelem egyéni hajlama s nézetének háttérbe kell szorulnia az állam érdekei, de főleg a szabadság nagy elvének egyedül jogos követelményei előtt, s ott kizárólag a népképviselettől utasitott külügyér közvetitése által határoztatik meg a nemzetközi viszonyokban követendő magatartás. De arról a valóban alkotmányosan kormányzott Angliában szó sem lehet, hogy egy külhatalom fejével kötött egyesség a belügyek szabályozására lehessen befolyással.

Nálunk ellenben megforditva áll a dolog. Ha a fejedelem és külügyére kedvet kap Oroszországhoz közeledni, szlávjaink részesülnek különös közjogi kedvezményekben; ha minden oldalról veszély fenyeget, a magyart simogatják; ha Vilmos és Bismarck tollerantiájára szorulnak, kedvükért a feudalok vagy ó-conservativek s a clerus befolyását engedik a belkormányzatban tulsulyra jutni, mint a legujabb példa is világosan bizonyitja, hogy néhány hó előtt a landtagokba való választásoknál, az osztrák császár egy német „alkotmányhü“ főurral képviseltette szavazatát, ma azonban már csupa feudalis és ultramontán elvü főurakat bizott meg ő felsége s fens. családja e jog gyakorlatával.

Beszélhetünk s vallhatunk mit akarunk, de politikánknak nem a reichsrath s országgyülés, hanem a gasteini és salzburgi fejedelmi megállapodások szabandják meg irányát, legfeljebb hogy Beust neve mellett Andrássyé is fog az illető okmányokra jegyeztetni, mit ha netalán eszébe jutna elvileg ellenezni, ott van in petto gróf Lónyay Menyhért, ki szivesen aláirja kegyelmes és hozzá kiválóan nagylelkü urának bármely megállapodásait.

Midőn jóformán saját miniszterelnökünk sem tudja még, mi minden végeztetett királyunk s mindig hü szövetségese — Vilmos császár közt, absurdum volna az egyszerü hirlapirónak azt feszegetni — mint számtalan más lap teszi. De annyit mégis tudhatunk, hogy ott távolról sem az illető népek vagy a közszabadság érdekei, mint kizárólag a monarchiai elv s koronás képviselőinek egyéni biztositása képezte s képezi az értekezések főtárgyát. A szatyrák leghatalmasbika azonban abban rejlik, hogy a hivatalos távirdai tudósitások a fejedelmi értekezések eredményeül egy „békeliga“ létesitését hirdetik s számos lap keresztényi együgyüséggel azt olvasóival is elhitetni iparkodik.

A gasteini és salzburgi „békeligának“ csak egy értelme lehet, s pedig nem az, hogy valamely igazságtalan háboru, mit koronás fők inditanak, meg akadályoztasék: hanem hogy bármely nép forradalmi kisérlete és főleg Francziaország megtorlási vágya már csirájában elfojtassék. Más békeligát a fejedelmek még soha sem alakitottak. (Lásd a szent szövetség békeligáját 1815-ben.)

Azért ne hitegessük magunkat a népek szabad önelhatározási joga s több efféle phantasmagoriákkal, hanem legyünk elkészülve ma is, holnap is, mint száz év előtt: majdan ugy tánczolni, amint a Gastein és Salzburgban megirandott fejedelmi nótához az illető végrehajtó miniszterek fütyülni fognak. — —

Zsil völgye és a vajda-hunyadi vashegy.

Lónyay Menyhért 1869-ben mint pénzügyminiszter — irja a „M. U.“ — az államvagyonról ő császári királyi felségéhez intézett felterjesztésében a Zsil völgyéről s a vajda-hunyadi vastelepről következőket mondja: „Az állam a Zsilvölgyben jelenleg 71 bányamértéket s 107 szabad kutatást bir. Ezen kőszénbánya hazánk eddig ismert kőszéntelepei közt a leggazdagabbak közé tartozik s hivatva van nemcsak a hunyadmegyei gazdag virágzást igérő vasipar biztos fejlesztésére, hanem arra is, hogy a tüzelő anyagban szükséget szenvedő alföldnek olcsó és jó minőségü tüzelőszert szolgáltasson a hazai ipar emelése végett stb. Vajda-Hunyad környékén a legtisztább s kitünő minőségü vasércz 40—50 százaléknyi vastartalommal oly nevezetes mennyiségben jön elő, hogy ezen ércztelep tömege egész hegyet képez s az eddigi feltárások után itélve, legalább egy századig több mint egy millió mázsa nyers vasat képes évenkint szolgáltatni; továbbá a zsilvölgyi kőszéntelepek, ahol egész 70 lábnyi vastag kőszénrétegek is fordulnak elő, századokon át sem lesznek kiaknázhatók, az érintett hazai (alföldi) ipar emelésén kivül, azon szerencsés körülménynél fogva, hogy közel a Dunához, Moldva-, Oláh- és Törökország szomszédságában feküsznek, nagyobbszerü kiviteli forgalomra is vannak hivatva. Mert ha a tervben levő oláhországi vasuti hálózattal az első erdélyi pálya össze lesz kötve, mi a határszélig alig két mértföldnyi pályahosszabbitást igényel: akkor a vajda-hunyadi vas- és zsilvölgyi kőszénbányák, dél-kelet felé az Al-Dunán s ugy a Fekete- és Középtengereken, hol jelenleg egyedül Anglia kőszene szerepel, lesznek hivatva évi termelvényeiket érvényesiteni.“

Mondja továbbá: „A piski-petrozsényi pálya megnyiltával elérkezettnek vélem az időt, hogy azon nagy kincs, melylyel a kincstár a vajda-hunyadi vasérczben és zsilvölgyi kőszénben rendelkezik, minél előbb értékesittessék.“ S az értékesités két neme közül az elsőt, az államkezelést röviden tárgyalván, e helyett a második módot javasolja, miszerint: „A kincstár fenntartván tulajdonjogát, elegendő pénzerővel rendelkező szakértőkkel hosszabb időre sserződnék: hogy a szerződés tartama alatt befektetett tőke törlesztetvén, a nyerendő haszonban az átengedett vagyonérték arányához képest az állam is részesülne s a szerződés lejártával a vállalat befektetésekkel együtt, minden megtérités nélkül, az államkincstár rendelkezése alá visszakerülne.“

Lónyay Menyhért tehát igazolja azon közhirt, hogy a zsilvölgyi s a vajda-hunyadi vashegy, mely most csak 9—10 ezer forintot jövedelmez, nagyszerü fejlődésnek és hivatásnak néz elé, miszerint egy oldalról a magyar alföld iparának, más oldalról a keleti kereskedelemnek megbecsülhetlen szolgálatokat tehet annyival inkább, mert a vajda-hunyadi és százvárosi erdők az első minőségü vasak termeléséhez évenkint 50 ezer öl fát szolgáltathatnak. De Lónyay a helyett, hogy azt mondaná: „Szereljük fel tehát kellőleg ezen államvagyonokat, hogy az állam itteni jövedelmét évről-évre megkétszerezhessük s pár évtized alatt milliókra emelhessük“ — oda jut, hogy jó lenne azokat hosszabb időre eladni.

Igenis eladni, mert 70—80—90 évre odaadni nagyon is egyértelmü az eladással. De ha az állam illetőleg a pénzügyminiszter most 4—5 évig sem várhat a jövedelemforrások megbővülése után, ha most azért adja el 80—90 évre, hogy rögtön pénzhez juthasson, hogyan kivánhatja, hogy utóda, ki pár év mulva szintén nagyon reászorulhat ezen jövedelmi forrásokra, legalább 78—80 évet várjon ismeti megeredésük után?

Ha az államnak 200 és néhány millió forint bevetele mellett sincs pénz arra, hogy ezen szén és vastelepeket kiaknázza, hogyan kivánhatja, hogy ehez több módja legyen a Guttmann-testvéreknek Bécsben vagy valami franczia-magyar konsortiumnak? Oly állam, mely saját vagyonát kiaknázni nem birja, legalább is: holt kezek közt van.

Nem látja-e a pénzügyér, hogy ez épen azon ut, melyen a konsortiumok, a vállalkozók óriási mérvben meggazdagodnak, az állam pedig elszegényedik, s eladósodik? Pedig hiszen nem kell messze mennie példák végett.

Még mindenki jól emlékezhetik azon szerződésre, melyet Bach báró 1855-ben Eskelesz Arnstein stb. házakkal kötött miszerint: kétszáz millió frank összegért az államvaspálya-társulatnak annyi engedélyt, adómentességet, annyi vasutat, államvagyont, bányát stb. adott el, hogy közmondás szerint nem tudhatta az ember: „melyik volt a ráadás?“ a bányák-e, vagy az erdő, s földbirtokok, vagy a vasutak?

Ott van mindjárt, a most szóban forgó államvagyonok közelében Oraviczán és Csiklován a gazdag rézbánya, Dognácskán a réz, ezüst- és vasbánya, Szászkán réz- és vasbányászat, Doman és Kuptor-Szekulon kőszénbányák, Moldaván réz-, Steierdorfon kőszén-, Resiczán és Ferenczfalván vas- és kőszén-bányászat: mind hutamüvekkel, Bogsánban vasbányászat és rézhámor Sladnán vashámor, Moraviczán és Slaminán vasércz-bányászat, s mindezekhez számos épületek, lakházak és összesen 210 ezer 730 holdnyi telekrészek és erdőségek.

Bach báró ezeket amugy ráadáskép szintén odaadta az emlitett consortiumnak 90 évre azaz Kr. sz. után számitandó 1945-ik évig tartandó szabad használatra. És mi az eredmény?

A kétszáz millió frank elfogyott két hónap alatt, az emlitett bányák óriási fejlődést nyertek: ellátták szénnel és vassal a hatalmas állampályatársulatot; a birtokok milliókat jövedelmeznek.

Az állampályatársulat óriásilag meggazdagodott, az állam pedig eladósodott, s most Kerkápolyi pénzügyér bizonyosan fájlalva látja: mily szép jövedelmi forrástól fosztotta meg őtet Bach báró s mily nehéz dolog leend az 1945-ik évet jövedelem nélkül bevárni. E szép államvagyonról pedig már Lónyay Menyhért is annyira megfeledkezett, mintha az végkép el volna adva, mert nem hogy térképét közlötte volna a többi bánya s államerdőségek közt, de meg sem emliti, az ő cs. k. felségéhez intézett felterjesztésében. Ezért mondjuk, hogy 80—90 évre odaadni mai világban majdnem egyértelmü a végképeni eladással.

Eladni a bányákat s erdőségeket consortiumoknak, holott Lónyay Menyhért szerint: „a magyar állambánya-igazgatás, mostoha viszonyok közt még ott is tudott hasznos eredményeket mutatni, hol a magánbányászat tartamasb veszteségek folytán felhagyott az üzlettel.“ Ez körülbelől annyit tesz, mint épen ellenkezőjét tenni annak, mit az ember mint jót, s helyest indokol. . . Igy tanácsolta ezt Lónyay, s ugyanigy hajtja végre utóda Kerkápolyi pénzügyér — ha t. i. az országgyülés is bele fog egyezkedni.

Az országgyülés azonban reméljük nem fogja többre becsülni a mai nap nyujtott verebet a holnap kinálkozó tuzoknál, csupán azért, hogy a feneketlen államkincstárakba 10—12 napi töltelék dobathassék, s Lónyaynak nem javaslatához, hanem elveihez fog ragaszkodni.

Az országos közoktatási tanács

intézményének tárgyában a budai tanitó-egylet emlékiratot intézett a közoktatási miniszteriumhoz, melyben dicséretes őszinteséggel kereken kimondják a budai tanitók, hogy a közoktatási tanács szervezetére vonatkozó alapszabálytervezet minden pontjában elvetendő, „mert az azt átlengő szellem ép oly veszedelmes, mint káros.“ Ez állitást a következő érvekkel támogatják:

I. A szabálytervezet szerint a közoktatási tanács egy a miniszteriumnak alárendelt tanácsadó közeg volna, melynek határozatait a közoktatási kormány csak akkor volna köteles tiszteletben tartani, ha azok tetszését megnyernék, holott e tanácsnak oly független testületnek kellene lenni, melynek tanácskozásaiban a közoktatásügyi kormány képviselője legfölebb csak mint kormánybiztos vehetne részt és amelynek határozatait a közoktatásügyi kormánynak szükségképen tekintetbe kellene venni minden kormányi intézkedésnél, minden tanügyi törvényjavaslat készitésénél.

II. Az alapszabály-tervezet a „nil de nobis sine nobis“ elvét mellőzi, holott épen ezen elv alkalmazására volna a közoktatási tanács elvének megtestesitésénél a fősuly fektetendő.

III. Az alapszabálytervezet a szakférfiaknak részvétét illetőleg semminemü biztositékot nem nyujt, mivel a tagok többsége a kormány által neveztetnék ki, s ezenkivül a kormány előadói is született tagjai volnának a tanácsnak, holott szakférfiaknak csakis azokat tekinthetjük, akiket szakférfiak jelölnek meg olyanokul s választanak meg képviselőikül.

IV. Az alapszabálytervezet a miniszteri felelősség elvét megsemmisiti, mert a közoktatási tanácsot a miniszteri eljárások takarójává declarálja, holott a miniszteri felelősség épen az által nyerhetne kifejezést, ha önálló és független, tehát szakférfiak által szabadon választott szakértő testület tekintélyére hivatkozhatnék a törvényhozás előtt, nem pedig akkor ha a miniszterium által szakférfiaknak nevezett s általa tagokul kinevezett férfiak határozatával lép az országgyülés elé.

V. Az alapszabály-tervezet a miniszterium munkakörét a közoktatási tanácséval indentifikálja s a fizetéses hivatalnokok teendőit egy oly tanácsra óhajtja ruházni, melynek tagjai, mivel fáradságukért dij nem jár, a legjobb akarat mellett sem lehetnének képesek a közügy érdekében müködni.

VI. Az alapszabálytervezet a csekély számu közép és felsőbb tanitézeteknek a közoktatási tanácsban nagyobb és tágabb szereplési kört nyit, mint az ezrekre menő népiskolák férfiainak, holott a nép miveltsége lévén a magyar haza fönnállásának biztositéka, minden esetre a népiskolai tanitókat illeti meg e tanácsban a főbefolyás, mert főképen csak az ő jóllétük s a néptanodai ügy emelése lehet a közoktatási tanács munkakörének főtárgya.

Ez okoknál fogva tehát azon óhajt fejezik ki hogy az országos közoktatási tanács más alapokra fektettessék. Nevezetesen alakitassék külön egye, temi, müegyetemi, középtanodai és néptanodai tanács, mert más a népiskolának, más a középtanodának és ismét más az egyetem és müegyetem feladata. Ezen külön tanácsok állandó bizottságai, azután, miután ügyeiket keblükben tárgyalták, össze volnának hivhatók közös értekezletre és ezáltal helyesebb alakban volna elérve a czél.

Az egylet végül kéri a minisztert, hogy e fontos kérdés tárgyalására hivja fel az ország összes tanférfiait, melynek kivitelére a köv. módozatot ajánlják a miniszter figyelmébe.

Szólitsa fel a tanügyelőségek utján a községi-, felekezeti-, társulati-, nyilvános- és magánnéptanitókat arra, hogy a közoktatási tanács eszméjét gondolkozás tárgyává tevén a jövő évi szünidőben az illető tanfelügyelő által meghatározandó napon a megye székhelyén tanácskozásra megjelenjenek és itt az országos népiskolai tanácsba küldendő egy-két, illetőleg több képviselőt válasszanak, mely képviselők a miniszterium által kitüzendő napon a központon gyüljenek egybe s tanácskozzanak önválasztotta elnökük vezetése alatt. Ez első alakuló gyülésnek föladata volna a népiskolai közoktatási tanács alapszabálytervezetének elkészitése és az állandó bizottmány megválasztása.

Járjon el szintigy a középtanodai és szaktanodai tanárokra vonatkozólag, felszólitván az egyes tanintézetek tanárait képviselőválasztásra és Pestre küldésre. E gyülés szintén önállólag tanácskozván, tervezetet készitene, s az állandó bizottmányt választaná meg.

Szólitsa fel az egyetem és müegyetem senátusát szintén a mindegyik intézetre nézt különkülön szükséges intézkedések megtételére, hogy azután a négy rendbeli állandó bizottságok a miniszterium kebelében történendő tárgyalásakon részt vehessenek.

Az ekkép létrejövendő alapszabálytervezet azután a törvényhozás elé volna terjesztendő. A szükségesnek mutatkozó költségek a jövő évi budgetbe volnának felveendők.

A magyar orvosok és természetvizsgálók nagygyülése szakosztályainak

augusztus 30-án tartott üléseiből.

Az ásvány-, föld- és vegytani szakosztálynak jegyzőkönyve.

Aradon, aug. hó 30-án reggeli 9 órakor.

Tárgyak:

1. Szarka János mult ülési elnök a gyülést megnyitja, s a mai szakülés elnöke megválasztására felhivja.

Minek folytán e mai napra is egyhangulag Szarka János választatott elnökké.

2. Elnök felhivja a szakülés tagjait netaláni inditványok megtételére.

a) Szarka János különösen a jelen gyülés alatt szép számmal egybegyült gyógyszerészeket intézkedésre felhivja, — miszerint sajnálattal érezzük egy, a gyógyszerészet és vegyészet minden magasabb igényeit kielégitő szaklapnak hiányát, miért is ennek kezdeményező létesitésére kéri a budapesti gremiumot megkeresni; nemkülönben felhivja a jelenlevő gyógyszerész kartársakat megye- és kerületszerte való tömörülésre és egyesülésre, társulatok, gremiumok alakitá-

sára, valamint felhivandónak találja a budapesti gremiumot arra nézve, hogy a magy. kir. kormánynál az országos gremium létrehozásában a szükséges sürgős lépéseket, ha eddig eredményre előbbeni kérelmük nem vezetett volna, ujolag megtegyék.

Mind a gyógyszerészi és vegyészeti szaklap érdekében, a mennyiben egy gremiumot látunk erre leghivatottabbnak; — ugy az országos központi gremium létrehozására nézve egy, a jegyzők által szerkesztett felszólitásban a Buda-Pesten székelő magyar korona országok összes gyógyszerészi központi bizottmány megkeresendő.

Hámory Lajos szakjegyző jelenti, miszerint Hauchard József n.-enyedi nyugalmazott bányanagy a tegnapi ülés alatt érdekeltséggel előadott értekezlete folyamában bemutatott kőszén (liquit) példányait összesen 4 darabot Katona Zsigmond felkérésére a kecskeméti reform. főiskolának adományozta.

Miért is nevezett adományozónak ezen nemes tettéért ezennel a szakülés által jegyzőkönyvileg köszönet szavaztatik.

c) Hámory Lajos bemutatja a „Nép kertész" szaklap mutatványszámait és előfizetési ivét.

A tagok pártfogásába ajánltatik, és a mutatvány-példányok szétosztattak.

d) Hámory Lajos jelenti, hogy Hozák József m. kir. bánya-mérnök Vörospatakról, a füzesi aranybányáról óhajtván értekezni, de mivel a magyar nyelvet tökéletesen nem birja, azt a szakgyülés beleegyezésével német nyelven akarja előadni.

Mit a szakosztály örömmel fogad, értekezése megtartására pénteken, a szeptember 1-én tartandó szakülésre kéretik fel.

Előadások.

1. Trajanovits Ágoston sarkadi gyógyszerész a tegnap félbeszakitott előadását nagy érdekeltséggel folytatván, azt éljenzések között fejezi be.

2. Rozsnyai Mátyás zombai gyógyszerész értekezik a jelen és régibb kor robbanó szereiről, különösen a lőpor, nytroglycerin, dinamitról, úgy a jódnak légennyel, s chlornak légennyeli robbanó vegyületeiről, a kakodil oxyd gázalakú és boditó anyagról, a Cyankakodyl, — Adison liquidról, a mérges nyilak és golyókról, a Torpedo tenger alatti robbanó szerekről, azok összeállitása és alkalmazásáról és a lőpornak mechanikai erejéről.

Ezen annyira közérdekü tárgyak felett tartott tudományos és változatos előadás értekezője a tagok által megéljeneztetvén, igen kitüntető ovatiókban részesült, és különösen felkéretett, hogy értekezését irásban foglalván, azt mint a nagygyülés évkönyvében igazán méltó helyet foglalót, a felvételre benyujtsa.

Ezzel elnök a mai ülést berekesztettnek nyilatkoztatván, a legközelebbi ülés idejét péntek, szeptemberhó 1-jének d. e. 9 órájára kitüzi.

K. m. f.

Jegyzette:

Hámory Lajos, szakülési jegyző. Szarka János, elnök.

Trajánovits Ágoston, szakülési jegyző.

Az állat- és növénytani szakosztály ülése

augusztus 30-án.

A mai ülés elnökségére Frivaldszky János egyhangulag megválasztatván s a tegnapi ülés jegyzőkönyve észrevétel nélkül hitelesittetvén:

Csató János inditványa vétetik tárgyalás alá, s rövid eszmecsere után egész terjedelmében elfogadtatik. — Inditványozó a madarakat, mint a növénytenyészet leghűbb őreit, különös védelem alá kivánja helyeztetni, s azt-ajánlja, hogy a központi bizottság által kéressék fel a földmivelés-, ipar és kereskedelmi miniszterium, hogy a belügyminiszteriummal egyetértve, a hazai összes municipiumokat arra kérje fel, hogy az éneklő madarak, harkályok, apróbb ragadozó madarak és varju-nemüek s mindezek fészkeinek és tojásainak pusztitása minden áron korlátoztassék. — Minden esetre igen figyelemre méltó intézkedés volna ez, mely a kártékony rovarok pusztitásai elé tekintélyes korlátot vetne.

Ezután Frivaldszky János röviden megismertette Horváth Géza, jelenleg Bécsben élő szig. orvos: „A tornai hegység téhelyröpü faunája" czimü terjedelmes értekezését. A számos érdekes adatot tartalmazó kézirat a nagygyülés munkálataiba leendő fölvételre ajánltatik.

Végül a mai jegyzőkönyv hitelesitésére még Hazslinszky Frigyes és Szmolay Vilmos kéretvén fel, elnök az ülést berekeszti.

* * *

A holnapi kirándulás alkalmával Dr. Szmolay Vilmos: „Temesmegye rovarfaunájáról. — (különösen a bogarakról) Lippán fog előadást tartani.

Petrovits Gyula.
szakosztályi jegyző.

A társadalmi szakosztály

mai, aug 30-iki összes ülésében a tagok ismét igen nagyszámmal jelentek meg.

Kubinyi Ágoston elnök megnyitván a gyülést, a jegyzőkönyv felolvasása után, a 2-ik bizottság előadója: Lukácsy Miklós tett szóbeli jelentést, a lelenczházak ügyében, továbbá a kitünő sikerrel működő aradi jótékony nőegylet, a minden városnak utánzandó például szolgálható „aradi polgári jótékony egylet," s a jótékonyság terén minden áldozatra kész izraelita hitközség tevékenységeiről, stb., egyszersmind jelentvén, hogy a bizottság működéséről szóló előterjesztést a jövő szakülésben fogja benyujtani.

A lelenczházak czélszerüsége mellett és ellen élénk eszmecsere fejlődvén ki, Vadnai Károly inditványára a következő, átalánosságban tartott határozat hozatott:

A szülőtlen, talált gyermekek ápolásáról és neveltetéséről a helyi viszonyok és körülmények szerint gondoskodni: ugy a községek, mint a társulásba lépő emberbarátok egyik társadalmi neme, kötelessége.

A szakosztály többi bizottságai még nem készitvén el jelentésüket, elnök inditványozá, hogy az izraelita hitközség ma d. u. öt órai tornamutatványára, melyre a szakosztály meghivatott, testületileg jelenjenek meg, ami helyeseltetvén, a legközelebbi szakülés szept. 1-sejének d. e. 9 órája tüzetett ki.

Kelt Aradon aug. 30. 1871.

Vadnai Károly,
szakoszt. jegyző.

A következő inditvány közzétételére a gazdászat-, állatgyógyászat- és műipari szakosztály több tagja által kérettünk föl.

Inditvány.

A gazdászat állatgyógyászat és műipari osztályban Máday tagtárs által tett inditványt többen igy óhajtanák formulázva látni.

Inditványt mindenki tehet, de minden inditvány előbb a Pesten lévő központi bizottsághoz, ennek elnöke által meghatározandó és előre hirlapokban kihirdetendő határnapig: „irásban beadandó."

A központi bizottság a beadott inditványokat a meghivó felszólitásokban, a nagy közönséggel átalánosságban megismerteti, a — tagsági jegyekre kivonatilag reá nyomatja, — s a „Napi Közlöny" első számában minden tagnak egész terjedelemben megküldi.

Az évi gyülés folyama alatt uj inditványok a szakosztályokhoz adandók be, — ezek elnökei kötelesek a hozzájuk be jött inditványokat a napi közlönyben kiadatni, vagy legalább kivonatilag ismertetni; de az osztályülésekben napi rendre csak a központi bizottság s illetőleg a közgyülés által azon osztályhoz utasitott inditványokat tüzhetnek ki: azért az osztály minden uj inditványra nézve csak előadó választására szoritkozik; a közgyülés uj inditványokat nem tárgyal, csak a felett határoz, hogy a beadott inditvány más évre tüzessék ki vagy a szakosztály által rögtön tárgyalható.

Arad, augusztus 31.

— Versaillesban a helyzet igen válságos jelleget öltött. A távirda oly eseményeket jelez, melyek a legroszabbat is kilátásba helyezhetik.

A Ducrot által a nemzetőrség feloszlatása kérdésében tett és a nemzetgyülés által el is fogadott inditvány, csak egyidőre háritá el a válságot, mint ez előre is látható volt. A válságot ugyanis a Rivet-féle módositott inditványnak, Vitet előadó jelentésének felolvasásával megkezdett tárgyagyalása, még acutabb jelleggel lépteté ismét felszinre. A 28-iki ülésben, miután Vitet felolvasta volna jelentését a Thiers hatalma meghosszabbitására vonatkozó törvényjavaslatról: Dufaure a minisztertanács nevében a Rivet-féle inditványhoz egy pótmódositványt nyujtott be, melynek értelmében a nemzetgyülés fejezze ki elismerését a Thiers által hat hónap óta az országnak tett szolgálatok és az általa a nemzet bizalma iránt nyujtott biztositékok felett Ezen módositvány arra van szánva, hogy a Thiers és a nemzetgyülés közt fennforgó meghasonlást megszüntesse, és a helyzetet a válságos jellegtől megfoszsza. A Rivet-féle inditvány átvizsgálására kiküldött bizottság elhatározá e módositvány felvételét a javaslatba, s ennek folytán terjeszté azt Dufaure a nemzetgyülés elé. Most a legnagyobb érdeklődéssel várjuk a távirati tudósitásokat, hogy e pótjavaslat sorsa miként fog eldölni. — Mi lesz akkor, ha a nemzetgyülés elveti ezt? Thiersnek nem marad egyéb hátra mint visszavonulni: és ez esetben, mint már is hire jár minthogy Mac-Mahon, Aumale herczeg Grévy és Chanzy mind visszautasiták, hogy Thiers utódjai legyenek, a többség a vén Changarniert szemelte volna ki, hogy őt a végrehajtó hatalommal felruházza.

Hogy a helyzet mennyire acuttá vált, azon körülményből is kitünik, miszerint a reactionarius lapok már 25-dike óta előkészíteni törekesznek a közönséget Thiers visszalépésére.

A helyzet jellemzésére adjuk még a következő távirati tudósitásokat.

Brüssel, aug. 29. Az „Etoile belge" Versaillesból jelenti, miszerint a válság acuttá vált. Thiers vonakodik a Vitet jelentésében felállitott conclusiokat elfogadni, a baloldal szintén. A miniszterek készülnek beadni lemondásukat.

Páris, aug. 29. A „Journal de Debats" versaillesi levelezője lehangoltságát fejezi ki, a nemzetgyülés tegnapi ülésén történtek felett, Dufaure módositványát mint időszerütlent kárhoztatja, de nem ellenzi ennek elfogadását.

A „Siécle" mondja: A Rivet-féle módositott inditványnak indokolása a nemzetgyülés padjain igen élénk és jogosult izgatottságot idézett elő. A szélsőbal, mely az ülés után összegyült, elhatározá a nemzetgyülés feloszlására vonatkozólag teendő inditványhoz még azon bizottságnak, mely a nemzetgyülésnek constituantévá leendő átalakitását kivánja, — érveit hozzácsatolni, és hogy azt azonnal a Rivet-féle inditvány letárgyalása után elő fogja terjeszteni.

A „Siécle" biztosit az iránt, hogy Thiers a Rivet-féle inditványnak a bizottság által megállapitott szerkezetét nem fogadja el; eltérő nézeteit igen élénken fejezé ki és a szerdai ülésben is elő fogja azokat terjeszteni.

A „Peuple Souverain" kárhoztatja a módositott inditványt, mivel az a végrehajtó-hatalmat ingatag állapotban hagyja és a nemzetgyülés többségének dictaturáját állandósitja.

Páris, aug. 29. A helyzet igen zavaros. Vitet jelentése minden pártnál roszallásra találkozott. A jobboldal értekezletén Buffet inditványozza, hogy Thiers elnöksége az 1848-iki alkotmány alapján megerősittessék. Egy más értekezleten Vacherot inditványozza, hogy a köztársaság elnökének a nemzetgyülés által történendő választása az idő viszonyaival összhangzásba hozassék s e czélból 30 tagu bizottság küldessék ki.

Buffet inditványa, melyet a jobbközép s a balközép helyesel, legtöbb kilátással bir, hogy elfogadtassék. Csak a szélső jobboldal ellene van a nemzetgyülés feloszlatásának. — Larcy miniszter beadta lemondását.

— Egy bécsi lap közleménye szerint a gasteini értekezletek politikai jelentőségök tekintetében messze tulhaladják ama várakozásokat, melyeket a közönség mindeddig hozzájok füzött. E közlemények szerint, Gasteinban a békeliga bizonyos neme létesült az európai béke bármelyik háboritója ellen, oly liga, melyhez egyelőre nemcsak Németország s Ausztria-Magyarország, hanem Olaszország, talán Oroszország is csatlakoztak. A „Daily Telegraph" tullő a czélon — mondja a „N. Fr. Pr." — ha tegnapi számában uj „véd- és daczszövetségről" szól, melyet Olaszország Németországgal, tehát a vele karöltve járó Ausztriával is kötött: de a coalitió magva, melynek éle legközelebb a boszszut forraló Francziaország ellen fordul, megvan. Ezt ma minden félhivatalos lap megerősiti a Duna és a Spree mentén.

A „Kreuzz." nem titkot árul el többé, ha azt mondja, hogy Olaszország feltétlen hozzájárulását fejezte ki azon alaphoz, melyet Német- és Ausztria-Magyarország az európai kérdésekhez való viszonyuk ügyében alkottak. A Schlesische Z. félhivatalosan Olaszországnak Németországgali kiegyezésére irányuló lépéseit azon tényből magyarázza ki, hogy Olaszország hazafias aggályokat táplál Francziaország szándékai iránt; ez tökéletesen igaz. Ha Garibaldinak általunk közölt levelét vagy az olasz lapokat olvassuk, nem fogunk ama meggyőződéstől elzárkozhatni, hogy az appenini félsziget minden körében igen nagy az elkeseredés Francziaország ellen. „A consolidálás szükséglete — irja a K. Z. — melyet Olaszország érez, rendkivül értékessé teszi előtte azon constellatiót, mely csak a béke biztositékául szolgálhat. Másrészt hozzátehetjük, hogy Gasteinban nem tértek ki minden reministentia utjából, hanem tartalék nélküli nyiltsággal nyilatkoztak a multról, helyesen fölismerve, hogy csak minden félreértés s a régi romok eltávolitása után lehetséges a tartós kiegyezés alapját megtalálni."

Hogy Olaszország a legnagyobb készséggel csatlakozott a gasteini megállapodásokhoz, az a dologtermészetéből következik. Bármi történt is Gasteinban, az bizonyos, hogy a netaláni megállapodások semmi esetre sem offensiv, hanem védelmi, a mai állapotok conserválására irányuló jellemmel birnak. Miután pedig e tekintetben Olaszország is föltétlenül conservativ álláspontot foglal el, valószinü, hogy talán fölszólalás nélkül, motu proprió kijelenté az illető kormányok előtt, hogy a geisteini programmot elfogadja. Nagyot változtatna a dolgon, ha Oroszország ugyanezt tenné. Ekkor közel fekszik azon alternativa: hogy vagy Gasteinban semmi sem történt, vagy az ott történtek sulypontja a bel- és nem külügyi kérdésekben fekszik. Különben reméljük s óhajtjuk, hogy mindezekről nemsokára némi felvilágositásokat nyerünk.

Berlin, aug. 29. A „Krzztg." megerősiti, hogy a fejedelmek szeptember 6. vagy 7-én Salzburgban ismét találkoznak. Bismarck és Beust az uralkodók kiséretében lesznek. — Nem valószinütlen, hogy Ferencz József király Vilmos császárt novemberben a Rajna vidékén meglátogatja.

Bécs, aug. 30. A „Presse" Bernből jelenti, hogy a jövő hónapban Thiers Genfben találkozni fog Grotschakoffal.

Beszélgetés Bismarckkal.

A „D. Telegraph" egyik tudósitója legközelebb igen fontos beszédbe eredett Bismarckkal Gasteinban, melyet saját szavai szerint ugy mond el, a mint azt a lovagiasság a közönség elé bocsátani megengedi" mely megjegyzés a londoni „Pall-Mall Gazette" szerint oda látszik mutatni, miszerint a né-

---

TÁRCZA.

Aradról.

II.

Tegnapi tárczámban tett igéretemet sokkal gyorsabban beváltom, mint hittem. De nem csoda, hogy szeretek irni, mikor az aradi nőkről irhatok. E kellemes themánál csak egy okoz kellemetlen érzést: az a tudat, hogy nem vagyok képes oly szépen irni róluk, mint szépségük érdemelné. Ugy érzem magam, mint a festő, ki egy gyönyörü tájképre föllelkesül, de nincs annyi müvészete, hogy azt, ugy a mint kell, vásznára tudná lehelni Akárhogy érzi az anyag nagyszerüségét, a kivitel pompáját, akárhogy kiabálja: „Anch Jo sono pittore!" semmire sem mehet, mert ecsetjében nincs meg az a hatalom, mely ragyogó szinekkel örökitené meg az előtte fekvő mintát. Most szeretném azt a tollat, mely Cosettet és a notre-damei szép imádkozót leirta, most szeretném azt a biztos kezet, melylyel ideálom, Byron lord, Parisinát, Kaledet, Leonórát és Haydit megörökitette. Fájdalom, én csak magamban lelkesülhetek az aradi szépségekért; csak magamban érezhetem a szépet és nagyot; mihelyt papirra kivánom tenni, rögtön elfoszlanak a sejtve érzett, de ki nem fejezhető gondolatok s más nem marad, mint egy halom szó, mely szintelen cópiának sem nevezhető. E helyzetben csak az vigasztal, hogy ha már nem tudok szépen irni, legalább attól is megvagyok óva, hogy frázisokat mondjak Nyugodtan tarthatom megam az igazsághoz, miután nincs annyi phantáziám, hogy ideálizálni tudnék, nincs meg az a hatalmam, hogy a szépet még szebbé tehetném. (A mire különben semmi szükség, ha kegyetekről van szó.)

Ezeket azért bocsátottam előre, hogy kimentsem magam azok előtt, kik netalán várnak valamit tőlem.

Mindjárt a prologban kimondom habozás nélkül, hogy a darab nem sokat fog érni s legfölebb a catastrópha sikerülhet — ha tudniillik olvasatlanul dobják szerény tárczámat a sutba, mielőtt a benne rejlő kevés szellemet megismerhetnék.

Kétszer láttam az aradi nőket egy koszoruban: a természettudósok megnyitó közülésén s ugyanaz este a ligeti bálban Tulajdonkép ez az utóbbi hely nyujtott valódi fogalmat róluk. A természettudósok gyülésén csak az ouverture-t — láttam, (ez is nagy lucus a non lucendo) mely gyönyörü kivonatokban sejtette velem, (s a szép iránt fogékonyabb kokett természettudósokkal) az egésznek impozantságát. Női szépséget csakis bálban, a csillárok ragyogásánál lehet igazán méltányolni. Ilyenkor a nők mintegy átszellemülnek, s bájaikat az inspiratió fénye veszi körül. A nőre nézve az a bál, ami a férfira nézve a harcztér. Minden előnyük kétszeresen kidomborodik. (A hasonlat még annyiban is talál, hogy egy bál padlatán néhány óra alatt épen annyi ember sebesül és hal meg — a garçon életre vézve, mint valami osztrákbokhéz harczteren.) Ugyancsak blazirt halandó lehet az, érdemes arra, hogy jeges medvékkel egy kalitba zárják, kit a multkori honvéd-bál nem lepett meg a legnagyobb mértékben. Én — bók nélkül legyen mondva — ennyi szépségre nem számitottam. Bármennyire dicsérték is előttem az aradi hölgyeket, mindenfelé az ország négy határa közt, bármily előnyösen gondolkoztam is felőlük, nem vártam azt, hogy a „valódi tényállás" ennyire tulszárnyalja magát a képzelődést. Egy kitünően müvelt virágágyat láttam magam előtt, melynek minden egyes darabja szép, vagy pompás, vagy kellemes. A női bájnak ennyi változatát — bár mennyit utaztam is — csak kevés helyen vagy talán sehol se láttam. Képviselve volt itt valamennyi genre. A klaszikus szépség, mint a romantikus, (epedő nagy szemek, borzolt haj) a romantikus, mint a modern, (pikánt orrocska, hamiskás szempár.) Ha egy nagy, 3—4 százezer lakossal biró városban sok a szép nő, azon nem lehet csodálkozni, mert 3—4 százezer közt könnyen akad legalább is két tuczet szépség; de az már bámulatot érdemel, ha egy kisebb s azonfelül vidéki város annyi szép növel állhat elő, hogy aránylag nemcsak megközeliti, hanem tul is szárnyalja nem egy főváros szépségi létszámát, mint Arad. Ha Don Juan vagy Lovelace ujra születnének, itt semmi okuk nem volna megbánni, hogy női bájokért kerültek a pokolba. Magyarország általában hires arról, hogy a női nem legigézőbb példányait tömegesen mutatja föl. Akárhány müvelt külföldi ember mondta már, hogy Magyarországon minden bokorban szép leány terem. Valóban, annyi lehet nálunk a szép nő, mint németországban philosoph. (Annyi talán még sincs.) De ha Magyarország különböző vidékein a szép nemet inkább vadrózsához lehet hasonlitnunk, Aradot illetőleg más kifejezéssel élhetünk Itt Aradon gondosan ápolt elegans kerti rózsák vannak, melyek a müveltség illatát terjesztik maguk körül.

Apropos: müveltség! Ez az egy pont az, melynél ujra ránczba kell szedni homlokunkat, kitéve magunkat annak a veszélynek, hogy czikkünk végét senkisem olvassa el. Biztosan tudom, hogy Arad hölgy-közönsége — bár a müveltségre jogos igényt akar tartani — oly forrásokból meriti szellemi tápját, melyek először nem a hazai talajból bugyognak elő, másodszor nem is arra valók, hogy kevéssel finomabban érző szivek szellemi szükségletét kellően biztositsák. Mit olvasnak az aradi hölgyek legszivesebben? Ugy tudom, hogy a berlini német bazárt s fölületesen irt német regényeket. Ha van is ez alól kivétel, a tény mégis áll s el nem tagadható. Legsajnosabban bizonyitja ezt az a körülmény, hogy ide Aradra, hol annyi szép és müvelt nő lakik, a „Fővárosi Lapok" ez a legkitünőbb magyar szépirodalmi közlöny mindössze vagy 5—6 példányban jár. A „Figyelőről" nem is beszélünk, mert ezt hazánkban még nagyon is „komoly"-nak tartják, miután igazán komolyan foglalkozik a szépirodalommal. De hát a Fővárosi Lapok? Ez könnyedén, szellemdusan szerkesztett lap, mely amellett, hogy figyelemre méltó tartalommal rendelkezik s a komoly olvasónak is méltó lelki tápot ád, egyszersmind a női müveltség minden igényét kielégiti.

„Erkläre mir, graf Ozindur", hogy lehet az, hogy az aradi hölgyek a berlini bazárt tartják, mikor oly magyar közlönyünk van, mely fölöslegessé teszi ezt az importot? Csak nem tehetjük föl, hogy azért tartják, mert — német? Vagy azért, mert a szellemi tartalommal nem sokat törődve, csak a szabásmintákra vannak tekintettel? Bármint álljon is a dolog, semmiesetre nincs rendén, hogy a szép és müvelt aradi nők nem a magyar irodalom dús kertjében igyekeznek szórakozni, hanem külföldről hozatnak salonjaikba — szintelen, illattalan, hervatag virágot. Mi szükségük van erre? „Warum in die Ferne schweifen, Seht! das Gute liegt so Nah!"

Szeretném, ha szavaimat fontolóra vennék kegyetek s belátnák, hogy van egy kis igazság a fölhozott vádban. De még többet is szeretnék. A hibák negativ beismerése mitsem ér, ha megtérésünket nem határozott tényekkel igazoljuk. Ne kokettirozzanak kegyetek a berlini bazárral, mely igazán nem érdemli azt, hogy a kegyetek társalgója legyen. Forduljanak a magyar szépirodalomhoz, nemcsak azért, mert magyar, hanem mert müveltséget is többet ád, értékesebb és érdekesebb is, mint a német divatközlönyök.

Bocsássanak meg, ha visszaéltem azzal, amit boudoir-titoknak szokás nevezni, de ugy szeretném, ha kegyeteket visszatudnám vezetni a magyar irodalom termékeihez. Akkor valóban el lehetne mondanunk, hogy a magyar irodalomnak Aradon is szép közönsége van. Különben, hogy tovább füzzem e szójátékot s egyszersmind méltó befejezést adjak e czikknek, még a kövezőt kell kijelentenem:

Ha én vagyok Baedecker s véletlenül Aradra is eljövök, ezt jegyzem utleirásaimba: Arad nem a legszebb város, hanem — a legszebbek városa.

Ábrányi Emil.

met kanczellár sokkal közlékenyebb volt, mint ez elbeszélés hinnünk engedné.

Bismarck gyakorta szokott közlékeny lenni, irja az utóbb emlitett lap; igy egyebek között mindjárt Sedan után két-három angol journalistát teljesen megismertetett Metzre és Strassbourgra vonatkozó terveivel, sőt más számtalan alkalommal is közzétette véleményét és határozatát a legnagyobb őszinteséggel. E bizalmasság kétségen kivül részben onnan származik, mert érzi, hogy fönsőséggel bir az általános politika irányitásában, más részről azonban azt kell gyanitanunk, hogy a német kanczellár sokat vár az ily merész magaviselet hatásától. De mint egyik őskori kollegája mondotta, nagyon jól tudja Bismarck is, hogy a nyelvet az istenek gondolatai elrejtésére adták az embernek s igy megválogatja, kinek és mennyit mondhat el.

Ez emlitett beszélgetésből ide igtatjuk a jelentékenyebb pontokat:

— Herczeg, mondá az emlitett tudósító, nem szükség mondanom, hogy e pillanatban azt egész világ szeme Gasteinon függ, s türelmetlenül igyekszik tudni, mit müvelnek itten az emberek.

— Hát fürdenek és gondozzák egészségüket, volt a német kanczellár válasza.

— És aztán?

— És aztán! Ez az örökös „és aztán?“ Na jó, elmondom önnek az „és aztán“-t is. A császár (ezt sohasem feledi ki Bismarck midőn magáról beszél) és én valóban tisztán csak förödni jöttünk ide, azonban örültünk, midőn az osztrák kanczellár meglátogatott bennünket s biztosithattuk őt teljes és őszinte rokonszenvünkről. Ausztriával nem voltunk haragban még akkor sem, midőn az 1866-diki szerencsétlen ötletü háborut meginditotta; mi megvertük őt s megelégedtünk két milliónyi csekély hadisarczczal. Most már minden el van feledve és meg van bocsátva s érdekeink oly számos tekintetben közösek, hogy okvetlenül jó barátoknak kell maradnunk. Mint ilyenek fogadtuk az osztrák kanczellárt itt és fogadtattunk az osztrákok által. Ausztriával mi mindig barátságban kivántunk maradni, mig Francziaország sem nem volt, sem nem lehet barátunk.

— Herczegséged előtt bizonyára nem titok, hogy a francziák a rajtok nyert teljes diadal után egész lelkökből gyülölik önt s erősen remélik, hogy rövid időn megboszulhatják vereségöket.

— E tényt sem a franczia nép, sem a franczia lapok nem igyekeznek eltitkolni, felelé Bismarck. De ha azt akarják megmutatni, hogy még nincsenek eléggé megverve, készen állunk őket még egyszer megverni. S valóban még máig sem hagytunk fel azon kérdéssel, vajjon ne küldjünk-e több német csapatot területükre, főleg mert némely helyütt egyre gyilkolják embereinket s mi tudjuk s akarjuk is magunkat védelmezni. Francziaország szüntelenül a fizetési határidő meghosszabbitását s e mellett más engedményeket is kér tőlünk, mig ha mi kérünk valamit, rendesen azt kapjuk feleletül: „Erre nincsen utasitásom.“ A francziáknak nincs egyetlen politikai, polgári vagy katonai kapaczitásuk s teljességgel semmihez sem értenek.

Majd Olaszországra tértünk át, irja a tudósító. A német kanczellár szerint Francziaország hibát követett el a krimi, olaszországi és mexikói háborukkal. Megengedni az olasz egységet époly baklövés volt tőle, mint belenyugodni a német egységbe.

— De, herczeg önnek ez eljárás csak előnyére vált! Noha tagadhatlan, hogy ha Thiers megsérti az olasz érdekeket, hasonlóan az önök karjai közé tereli Olaszországot.

— Már oda is terelte! Volt Bismarck meglepő válasza.

Végre Oroszországra vittem át a beszélgetést, s a kanczellár erős bizalmát fejezte ki a czár jóhiszemüségében.

— A czár, mondá, a haladás embere, főgondja vasut-hálózatának kiegészitése, mi azonban még hosszabb időt igényel, e mellett a czár folytonosan a békét hangoztatja, háborura nem gondol, hirodalma különben is oly kiterjedésü, hogy minden további terjeszkedés csak gyengithetné.

— Bocsánat herczeg, de én ugy vagyok meggyőződve, hogy Oroszországnak vagy vissza kell vonulnia központjára, vagy kiterjeszteni határait, de mindenesetre tennie kell valamit. Francziaország pedig nem kiván egyebet, mint hogy őt szövetségesül nyerhesse meg. Londonban továbbá az orosz nagyherczeg fenhangon beszélt a jövőről, a melytől Európának rettegnie kell.

— Báh! a trónörökösök sohasem azok az emberek, mihelyt trónra lépnek mint mig trónörökösök, szavuk echó eredeti hang nélkül.

Legujabb.

Páris, aug. 30. A nemzetgyülés mai ülésében beterjesztetett Buffet inditványa, mely azt kivánja, hogy a köztársaság elnöksége az 1848-ki alkotmány határozatai mellett Thiersre ruháztassék át.

Beadatott továbbá Choiseul javaslata, melyszerint Thiersnek bizalom szavaztatik, és az általa addig ellátott elnökség „a köztársaság elnöke“ czimmel, ugyanoly tartamra, mint a meddig a nemzetgyülés együtt lesz, ezután is reá ruháztatik.

Remélik, hogy Choiseul inditványa — a szélső-jobboldal kivételével — az összes páétok helyeslésével fog találkozni.

Zágráb, aug. 30. Belovárban Mazaranic Iván volt horvát udvari kanczellár és nemzeti párti jelölt egyhangulag országgyülési képviselővé választatott.

Versailles, aug. 30 Millaud rhónei képviselő eddig már 66 számtalan aláirással ellátott kérvényt kapott Rhône és Isére departementokból a nemzetgyülés fölosztalásának érdekében.

Darmstadt, aug. 30. Az okt. hó elején itt egybegyülendő protestans gyülekezet napirendjén leend: a protestans egyletek állása Róma eljárásával szemben. (Előadó: Bluntschli): és a klerikális törekvésekkel szemben való állás. (Előadó: Baumgartner.)

Berlin, aug. 30. A „Prov. Corr.“ irja: Minden jel oda mutat, hogy a népeknek a Németország és Ausztria közötti őszinte, szilárd egyetértésbe helyezett reménye tényekben nyert megerősitést, habár valójában semmi alkalom sem létezett formaszerinti szerződés kötésére. A baráti viszonyt azon kölcsönös meggyőződés biztositja, hogy az egyetértés a két birodalom javára és az általános európai béke fentartására szolgál.

Bécs, aug. 30. A „Presse“ egy római táviratot közöl, mely jelenti, hogy a pápát hosszan tartó eszméletlenség lepte meg, és hogy csak igen lassan, rendkivül elgyöngülve ocsudott fel. Csekély reményt táplálnak feljavulásához.

A még hátralevő megye-szervezeti munkálatnak, valamint a megye területének a megállapitva lévő járásbiróságok közötti beosztását tárgyazó bizottsági tervezetnek megye bizottmányilag leendő felvétele tekintetéből szükségessé vált rendkizüli közgyülést folyó évi szept. hó 11-ik napjának d. e. 10 órájára ezennel egybehivom.

Aradon, 1871. aug. 31.

A főispán ur távollétében
Nagy Sándor,
rendsz. alispán.

Ujdonságok.

* A birósági kinevesések tárgyában közlik Pestről: A törvényszéki elnökök már körülbelül meg vannak állapitva, de a kinevezések közzététele még vagy 2—3 hétig késni fog, miután az igazságügyminiszter előterjesztését a minisztertanácsnak is be fogja mutatni, miniszterein pedig csak mintegy 10—12 nap mulva lesznek teljes számmal Pesten. Elnökökül többnyire az illető alispánok, s főbirák neveztettek ki, eltérés e szabály alól csak ott történt, a hol azt különös fontos okok látszottak igényelni. Az elnökök kinevezésével egy időben a pesti kir. ügyész kineveztetése is közzététetik, kinek aztán az ügyészek kinevezésére befolyása lesz. Az ügyészek kinevezésének közzététele az elnökök kinevezése után mintegy egy hónappal fog megtörténni.

— Bartscht Rosine nőnevelő-intezetében tegnap tartattak meg az 1870—71 tanévet befejező vizsgák. Ezen már ezelőtt is jónevü intézet, — fenállhatása ez évben a kormány által engedélyeztetvén — egészen az 1868-dik évi 38. tczk és az e mellé kiadott miniszteri utasitások szellemében átalakittatott, és a mutatkozó szükséghez képest még egy osztálylyal bővittetett, ugy hogy jelenleg abban három (a III. IV. és V.) osztály van. A kötelező tárgyakra három rendes (Bartscht Rosinek. a., Zadravátz és Tutsch urak) és négy segédtanár, (Hendl Schäffer és Schmidt testvérek) vannak alkalmazva. Mindazok, kik a tegnap megtartott vizsgálaton jelenvoltak, ugy a szülék, valamint a számos tanügy-barát is, meggyőződhetének arról, miszerint ez intézet, minden tekintetben megfelel a hozzá köthető fokozottabb igényeknek is. A növendékek, a tanároknak szakértő és tapintatos vezetése mellett minden, az elméleti ugy mint gyakorlati tantárgyakban, és a kézi munkákban is igen szép, mondhatnók meglepő előmenetelt tanusitottak, ugy hogy ez intézetet melegen ajánlhatjuk a szülék figyelmébe.

* A szerb omladina alapszabályainak megvitatása végetti közgyülést, aug. 29-én Verseczen megnyitván, másfél napi tanácskozása után, nemcsak a kormány által javasolt módositás, hanem még a bizottmány azon inditványa is, hogy a kormányhoz az általuk tervezett alapszabályoknak megerősitése végett ujból felterjesztés intéztessék, egyszerüen elvettetett. Jelen volt Montenegróból Vrbicza vojvoda, Boszniából Pelopits archimandrita, Szerbiából Kujuncsits és Joannovits államhivatalnokok, Gergits tanár és Vlajkovits kapitány.

— Megjelent a következő hasznos kézi könyv. A franczia nyelv levélszerinti önoktatása Robertson t. tanmódja szerint. Irta Psenyeczki Nagy Sándor, a franczia és angol nyelvek nyilv. tanára, a debreczeni reform. főiskolában és egy miniszterileg engedélyezett tanintézet tulajdonosa, I. rész. I. levél. Előrajzzal és kiejtési kulcscsal. Egy levél ára 30 kr. Kézirat gyanánt nyomatot. — Minden jog fentartatik. Pest, Aigner Lajos bizománya. 1871. Megrendelhető Debreczenben is a kiadó irodában, piacz, Farkas-ház. Ezen módszer szerinti „önoktatási levelek“ és „nyelvtanok“ kiadási joga német, olasz és spanyol nyelvekre nézve fentartatik. — Psenyeczki Nagy Sándor részint fáradhatlan tanulmányozás, részint hosszasb tartózkodása által Angol- és Francziaországban, s mind két nyelv szellemét és sajátságait oly alaposan ismeri, mint kevesen hazánkban, s azért is mint az eddig magyar nyelven megjelentek közt a legjobbat, melegen ajánlhatjuk angol és franczia levelekbe foglalt tanmódszerét.

* Körmozgásu gőzgépet talált fel Hamar Leo tanár, melylyel mult télen a közlekedési miniszterium rendeletéből az országos mérnök és orsz. iparegylet küldöttségei és több szakférfiu jelenlétében gyakorlati kisérlet tétetett. Eredményéről a bizottsági jelentések elismerőleg nyilatkoztak, s a találmánynak nagy gyakorlati fontosságot tulajdonitnak a gőzgép ipar terén. Most Hamar Leó ur kérelme folytán a hadügyminiszter elrendelte, hogy a cs. kir. hajóhid egy most készült kisebb rendü hajóján Hamar gőzgépe alkalmaztassék, és e végből ennek meg is küldte a hajó tervrajzát, hogy a gőzgép elhelyezése iránt javaslatot tegyen.

* A Frohnhoffeni vasuti szerencsétlől a „Hon“ még következő adatokat közli: Lónyay gróf épen valamit akart felirni jegyzőkönyvébe, s e végből a szemközt levő üléseknek feszitette mind a két lábát, mikor a roppant összeütközés megtörtént, tán épen e feszült helyzetnek köszönhette, hogy nagyobb baj nem esett rajta; a széditő összeütközésre képzelhetlen recsegés, robaj jajkiáltás következett, a coupé, melyben Lónyay ült, összeroppant, mint a dióhéj a kalapács alatt. — Szerencse, hogy mindenek előtt a plaid és felsőruha esett a fejére s erre estek a többi keményebb tárgyak fölülről, a mik okvetlen agyonzuzták volna. De még igy is életveszélyben forgott, t. i a megfuladás életveszélyében. Mikor kiszabaditák a romok közül, csupa halálra ijedt, mozdulatlanul, vagy megsebült és összetépett embereket lehetett látni. A két összeütődött vonat egymásra futott s a töredékek két emeletes háznyira meredtek az égnek. — Az általános rémületet még növelte az, hogy iszonyu vihar dult, villámlott, dörgött és szakadt az eső. Egy nőt a lökés messzire kidobott, s repülés közben szorosra fűzött czipőjén kivül leszakadt róla minden ruha. Egy férfiuról szintén leszakadt minden öltöny, csak kabátjának egyik ujja maradt meg. És e dermesztő ijedtségben senkinek se jutott eszébe a másikon segiteni, mindenkinek elég baj volt a magáé. Ekkor előlépett egy tisztes arczu öreges nő s akkor mikor a férfiak is elveszték öntudatukat, teljes lelki nyugalommal felbontá uti böröndét, abból elővett szivacsot, tépetet, tapaszt, ollót, tüt, czérnát és köteléket, hozzálépett a megsérültekhez, azoknak kimosá sebét, borogatást tépést tett rájok, sőt az egyik sérültnek be is varrta sebét. És ez mind képzelhetlen gyorsasággal és gyöngédséggel, a nélkül, hogy másnak a legkissebb segitségét is igénybe vette volna, történt. A szerencsétlenek egész áhitattal tekintek rá, mint egy égből alászállt angyalra. Mikor a sebesültekkel elkészült, főzőeszközt vett elő, meggyujtá a borszeszt s ott a szabad ég alatt néhány másodpecz alatt jó meleg kávét főzött s a hidegtől, esőtől és ijedtségtől összegémberedett utasok között kiosztá a melegitő és üditő italt. Lónyay gróf maga is bevallotta, hogy életében még soha kávé neki oly jól nem esett, mint akkor. — Sajnáljuk, hogy a derék nőnek, ki alkalmasint a csatatéren tanulta a nőhivatás e legnemesebb, legmagasztosabb tevékenységét, nevét meg nem tudhattuk.

* Mária királyné pogácsája. A belga királyné alcsuti időzése kedélyes szórakozásokkal volt füszerezve. Igy a többi közt kirándultak csengő négyes fogatu debreczeni kocsin a közeli erdőbe, kivétel nélkül mind népies öltönyben; a deli termetü királynénak s a szép Clotild főherczegnőnek kitünően állhatott a fehérmegyei paraszt menyecskék festői ruházata. Ott kint pedig sátort vertek, József főherczeg nyalka pórlegény jelmezében rakta a tüzet, a főherczegné sütötte a pecsenyét, s a királyné gyurta a pogácsának valót. Persze, hogy pompásan esett aztán a vigan, tréfák közt folyó lakoma. A szintén meghivott Römer Flóris — a főherczegi háznak a legbizalmasabb embere — zsebre dugott a pogácsák közül egyet. — Mult szombaton megtekinté a királyné a többi közt a muzeum régiségtárát is. Ott látott pedig üveg alatt egy pogácsát e fölirattal: „Mária belga királyné, sütötte ekkor s ekkor az alcsuti erdőben.“ A királyné meglepetésében elpirult s végre tréfásan fenyegeté meg Römert, kinek csak nagy rábeszélése után adatott meg az engedély, hogy a királyné sütötte pogácsa a muzeumban maradhasson.

— The New-York Hungarian Society. A New-Yorkban megjelenő „Evening Post“ f. évi aug. 4-iki számában fentebbi czim alatt következő közlemény jelent meg: Cardono biró kiállitá tegnap délután a „new-yorki magyar egylet“ bekebelezési igazolványát. Az egylet feladata ez: Testvéries érzületet támasztani az északamerikai Egyesült-Államokban tartózkodó magyarok között; ápolni az érdeket és szeretetet Magyarország iránt, valamint a magyarnyelv és irodalom iránt; tanulmányozni Amerika szabad intézményeit, és oda törekedni, hogy Magyarország intézményei a polgárokkal való gyakori társadalmi érintkezés által azokhoz idomittassanak, tanácsot adni az értekezőknek és buzditani őket a tudományos, ipari és kereskedelmi haladásra. — Áldást és sikert kivánunk e derék egylet nemes törekvéseire!

* A pályázatnak, melyet a nemzeti szinház igazgatósága népszinmüre tüzött ki, mint a „F. L.“ hallja, nem nagy eredménye lesz. Pályamü érkezett ugyan elég, de némely pályázónak még fogalma sincs a dráma kellékéről. Kuriózum gyanánt emlegetnek egy népszinmüvet, mely elejétől végig olasz stanzákban van tartva, s egy fiatal ember adja elő benne életpályáját bölcsőjétől kezdve addig az időpontig, midőn egy uri családnál kapott nevelői állomást. E darabban jóformán változás sincs; mindent maga a szerző beszél el, s csak itt-ott szakitják félbe ismert névvel biró egyének, kik a nevelés czélja felől ismét stanzákban elmélkednek. Sajátságos tünemény az is, hogy a pályamüvek legnagyobb része a népnevelés érdekei körül forog, s a főszereplő rendszerint tanfelügyelő vagy iskolamester. Van egy népszinmü, melynek szerzője különös előszeretettel viseltetik a zene ránt. A darabban egyszerre három különböző kariénekel, a távolból furulyahang hallatszik, sőt est imára még a falu harangja is megkondul. A pályamüvek közül azonban mind irányára, mind szerkezeti ügyességére nézve kiválik „A strike“ czimü, melynek különösen első felvonását dicsérik. Ezenkivül még kettő vehető figyelembe; a többi kisérletnek is fölötte gyarló.

* A Germanizáczió Oroszországban. Az orosz czár németországi utazásának jellemző eredménye gyanánt jelent meg a mult héten egy orosz császári ukáz, mely a kultuszminiszteriumnak meghagyja, hogy gondoskodjék, miszerint minden engedélyezett magániskolában és nevelő intézetben a modern nyelvek tanitásában a német mindenütt felette álljon a francziának s a tanodákat kötelező tanrendben német nyelv tanulására több óra forditassék, mint a franczia nyelv mivelésére. Az iskolai felügyelők és tanodai hatóságok pedig köriratban utasittattak, miszerint ezen rendeletet mindenütt a legszigorubban vigyék keresztül és foganatositásának eredményéről jelentést tegyenek. — Megérjük tán már legközelebb, hogy Oroszország diplomatiai jegyzékeit is Bismarck mintására, a szokásos franczia helyett, német nyelven irja.

Nyilvános köszönet.

Mindazon rokonaink és igen tisztelt ismerőseinknek, akik elfelejthetlen fiam, és fivérünk

Dusbaba Zsigmond

f. hó 27-én Radnán tartott temetésén résztvettek, ezennel hálás köszönetünket nyilvánitjuk.

Dusbaba Julianna, Antal és Ferencz.

Meghivás.

Arad sz. kir. város első önkéntes tüzoltókar bizottmánya részéről havonkint a hó első vasárnapján tartatni szokott havi gyülés helyett, f. évi szeptember 8-án, d. e. 10 órakor, a városi tanácsteremben egy rendkivüli közgyülés fog tartatni, melyre a karnak minden tagjai ezennel meghivatnak.

Előforduló tárgyak:

1. A karnak ujjászervezése (reorganisatio.)
2. Több tüzoltótagok által aláirt kérvény elintézése.
3. A zenekar felvevése.
4. A bizottmány által kinevezett segédtiszt helybenhagyása.
5. Az egyenruhás tüzoltótagok részére a köpenyegek beszerzése.

Arad, 1871. aug. 31-én.

Perczel Antal,
titkár.

Az aradmegyei takarékpénztár a takarékpénztári betételeket 6%-kal kamatoztatja, leszámitol naponta piaczi és telepitett váltókat, előlegez értékpapirokra és nyers terményekre, mindennemü állam- és értékpapirok megvételét és eladását a pesti és bécsi börzén a legillendőbb feltételek mellett eszközli.

Közgazdászat.

A részvénytársulati törvény tervezete.

Mint lapunk egyik közelebbi számában jelentettük, a keresked. miniszteriumban elkészült az uj részvénytársulati törvényjavaslat, melyet a kormány még a jelen országgyülés elé akar terjeszteni. Egy bécsi lap azon helyzetben van, hogy a tervezet lényegét közölheti s miután ez ügy különös érdekkel bir, közöljük a következőben ez ismertetést.

A javaslat mindenekelőtt oda törekszik, hogy a társulatoktól a most reájok nehezedő akadályokat elháritsa, az igazgatásban fölmerülő bajokat orvosolja s az ellenőrzésről kellően gondoskodjék. Viszonyaink egyik különös követelménye gyanánt tünik föl annak szüksége is, hogy az alapitási szédelgésnek eleje vétessék; ez az eddig más országokban készült hasonló törvényekben nem található s a magyar javaslat készitői által egészen önállóan dolgoztatott ki.

Az egész javaslat lényege az engedélyezési rendszer eltörlésében fekszik s ez elvnek elfogadása arra mutat, hogy a javaslat készitői folfogták a kor szellemét; mig a jogászgyülés kérdés tárgyává tette, vajjon az állami engedélyezés föntartandó-e, a kormány határozott lépést tesz és elháritja magáról azon erkölcsi felelősséget, melyet az engedélyezés által vállal anélkül, hogy bármi részben utját állhatná a visszaéléseknek. Ezentul a részvényesek dolga lesz, hogy saját ügyeikről gondoskodjanak, a társulati igazgatóságok és minden rendü közegek a legszigorubb felelősség terhe alá helyeztessenek s igy a részvényes megóvatik a nagyobb mérvü csalódásoktól, mig a behozandó nyilvánosság és pontos ellenőrzési rendszer módot nyujtanak, hogy meggyőződjék arról, vajjon megbizottai megfelelően járnak-e el föladatuk teljesitésében.

Az első fejezet a társulatok alapitásáról szól. Más hasonló törvények példájára legalább is hét személy kivántatik részvénytársaság alapitására. Az alapitók az alaptőke 40 százalékáért kezeskedni kötelesek és pedig akként, hogy 10 százalék készpénzben befizettetik, a többire nézve biztositékot nyujtanak; hogy ez utóbbi a közjegyzőnél, vagy más közhatóságnál történjék-e, a fölött még folynak a tárgyalások; ugyszintén eldöntetlen még azon kérdés, vajjon a tőke egy részét kötelesek-e az alapitók nyilvános aláirásra bocsátani. Mintaalapszabály behozatala nem ismertetett el czélszerünek, ellenben felsoroltatik, mit kel minden alapszabálynak tartalmaznia, hogy érvényes legyen. Egy, az alapitási ügynél igen fontos körülmény iránt szintén segélyt kivánnak a javaslat készitői nyujtani, de eddig még nem juthattak megállapodásra, az iránt tudniillik, hogy az alapitásnál néhány ember ne jegyezhesse alá egymásközt az egész részvénytőkét, mint eddig szokás, midőn aztán a nehány ember megtartja az alakitó közgyülést, megválasztja az igazgatóságot stb. s csak azután bocsátja ki a részvényeket ugy hogy az igazi részvényesek hosszu időre megvannak fosztva minden befolyástól s a társaság ügyeire. E pontra nézve czélirányos határozatokat hozni igen nehéz föladat leend.

A második fejezet az igazgatóságokról szól. Itt főelvül az fogadtatott el, hogy az igazgatás élére lehetőleg kevés személy állitandó, de ezek aztán a legszigorubb felelősség terhe alá helyeztessenek. A választások három évnél hosszabb időre nem szólhatnak, a rokonsági akadály, mely eddig fenállott, a megvátaszthatóságnál nem tartatott fen, de annál szigorubban a versenytársulatok igazgatásában való részvétel. Az igazgatótanács ugy saját tagjai-

nak, mint alárendelt közegeinek minden tettéért és mulasztásaért egyenkint és insolidum felelős, éspedig egész vagyonával ugy, hogy a teljes kártérités a főelv.

Némely eseteknél hat hónapra terjedhető fogság is fölvétetett a javaslatba. Legfőbb határozó testület a közgyülés és kártéritési kereset megindítására közgyülési határozat szükséges; oly esetnél azonban, midőn börtönbüntetés itéltethetik, mint p. o. hamis mérlegkészités, a tőke megtámadása s efféléknél minden egyes részvényes pert indithat a rendes birónál s természetesen a közgyülés is testületileg.

Az ellenőrzésre is az eddigieknél sokkal terjedtebb intézkedések javasoltatnak. A kereskedelmi kamráknál nyilvános lajstromok tétetnek le, a mérleg-kimutatás a hivatalos lapban egész terjedelemben közlendő. A számvizsgálatot egy külön felügyelő bizottság végzi, melynek jogai és kötelességei szorosan körüliratnak, mely bizonyos esetekben köteles nyilvános jelentést tenni észleleteiről vagy értesiteni a biróságot is; a felügyelő bizottság tagjai pedig szintén egész vagyonukkal felelősek.

Legtöbb nehézséget okoznak az átmeneti intézkedések, miután a tervezett szigoru szabályok keservesen fogják sujtani nem egy fenálló részvénytársaság igazgatóságát.

Az elsorolt részletek különben, mint az általunk használt forrás megjegyzi, még nincsenek mind végleg megállapitva, mert a tanácskozások még folynak s csak mintegy két hét mulva fognak befejeztetni.

Üzletitudósitás.

Arad, aug. 31.

(Kohn Gyulától.) Gabnaüzlet. A napról-napra erősebben felmerülő szükséglettel szemben a hozatal még mindig oly jelentéktelen, a kínálat oly gyenge, hogy az emelkedő irányzat már is további haladást kellett hogy tegyen.

Majdnem minden czikk kiváló szilárdságnak örvend, különösen a buza ár, mely folytonosan kedvelt és naponkint magasaban jegyeztetik.

Buza és rozs 5 krral javult. A többi gabnanemüek általában véve változatlanul szilárdak.

Szesz emeldik, fél krral magasabb.

Távirati tudósitás.

a bécsi börzéről 1871. augusztus 30-án.

5% Metalliques	60 10	Hitelintézet	296.50
Nemzeti kölcsön	70 20	Váltó Londonra	120.30
1860.évi kölcsön	102.30	Ezüst	119.85
Bankrészvény.	7.75	Arany	583

20 frank-darabok 9.62½

A szerkesztésért felelős: **Bettelheim V.**

Pesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzése augusztus 30-án.

Gabonaárak.	Óv. u	Hangulat	vámmázsánkint fnt	frt. kr.	vámmázsán kint fnt	frt. kr.
buza bánsági	uj	szilárdabb	83	5 95 6 05	84	6.15–6 25
" "	"		85	6 30 6 46	86	6.50–6.55
" "	"		87	6.20 –6 30	88	—.—.—
" tiszamelléki	"		83	6 — 6 10	84	6.20–6.30
" "	"		85	5 95 –9.05	86	6.15—6.20
" "	"		87	6 35 –6 35	88	—.—
" bácskai	"		83	6 30 –5.35	84	5.75—5.85
" "	"		85	5 95 6 05	86	6.10—6.15

Rozs	80 font után	szilárd	3.25–3 30
Árpa, malátán. 72	" "	"	2.40–2 80
abrakul 72	" "	"	2.25–2.35
Zab 50	" "	"	.—— .—
Kukoricza bánáti	mérője	"	— — —
másnemü	"	"	— — —
Bab . . . 50	" "	üzl. nélk.	— — —
Köles . . . 80	mérője	szilárd	.—— .—
Repczefekete 75	" után	"	— — —
bánáti 75	" "	"	7 31 –7.43

n. ért. frt	Értékpapirok.	Adva	Tartva
	Állampapirok.		
	Magyar vasuti kölcsön 120 frt ezüstben	110 50	110.6/8
	Magyar sorsjegy-kölcsönn	100.15	100.75
	Szőlőváltsági kötvény 100 frt.	76.50	77.—
	Biztositások.		
1[illegible]	Első magy. biztositó társaság	750.—	756.—
150	Haza, életbiztositó bank	117.—	120.—
210	Pannonia v. bizt.	400.—	405.—
300	Pesti biztositó intézet	255.—	260.—
500	Unic viszonbiztositó bank	315.—	320.—
[illegible]	Nemzeti biztositó-bank	—.—	—.—
	Vasutak.		
200	Pesti közut	308.—	310.—
200	Pesti közut III. kib.	—.—	—.—
200	Budai közut	100.—	104.—
200	Alföldi	180 —	181.—
200	Észak-keleti	162.—	163.—
[illegible]	Magy. keleti	88 50	89 50
	Bank és takarékpénztári részvények.		
	Angol magyar bank	94 —	95 —
80	Magyar általános hitelbank	115 75	116.—
[illegible]	Francia magyar bank	91 75	91 25
[illegible]	Pesti népbank	46 50	47.—
1	Pesti kereskedelmi bank	682 —	685.—
[illegible]	Pesti iparbank	440 —	450.—
1[illegible]	Pesti takarékpénztár	3400—	3500—
2	Pest-budai takarékpénztár	171 —	172.—

Befizetés o. ért. ft	Malmok.	Adva	Tartva
500	Árpád-gőzmalom	230.—	246.—
500	Aradi gőzmalom	—.—	—.—
500	Blumféle "	180.—	190.—
500	Concordia "	490.—	400.—
500	Király "	330.—	340.—
160	Luiza "	124.—	125.—
200	Molnár és sütőm.	170.—	172.—
500	Unio-malom	250.—	255 —
300	Victoria gőzmalom	165.—	170.—
500	Hengermalom	735.—	745.—
500	I. budapesti gőzm	495.—	500.—
100	Budai gyártel. "	62.—	63.—
1000	Pannonia "	540.—	550.—
	Egyéb részvények.		
500	I. magyar serfőzöde	575.—	580.—
200	Király serfőzöde	81.—	82.—
200	Hajózálog társ.	—.—	95.—
200	Első m. gőzhajós t.	65.—	67.—
210	Keresk.-épület	445.—	455.—
525	Budapesti lánczhid.	—.—	—.—
100	Országos gőzhajó társaság.	41.—	41.50
200	Magyar Lloyd	—.—	—.—
200	I. magyar gépgyár	—.—	—.—
61	Mátrai kux.	8.50	9.—
200	Butor kézmüzet	—	—
200	Rimamurányi bánya	—.—	—.—
100	Salgó-tarjáni "	121.—	123.—
200	Pest-fiumei hajóép. gy.	—.—	—.—
500	I. szeszfinomitó	—.—	—.—
500	Ujpesti	—.—	—.—
100	Alagut	103.—	104.—
	Záloglevelek.		
100	5½% m. földh. zál.	89.—	89.25
100	6% m. jövedékjegy	—.—	—.—
100	5½% Magy. jelzálgb.	84.—	84.50
100	Kereskedelmi bank	90.50	90.75
	Elsőbbségek.		
100	Lánczhid 6%	87.—	87.50
—	Miskolczi malom	—	—
100	Losonczi posztógyár	—	—
150	Budapesti malom	154	156.—
	Pénznemek és 3 havi váltók.		
—	Arany	5.78½	5.79—
—	Napoleondor	6.67	9.69—
—	Ezüst	120.—	120.25
—	[illegible]	1 81½	1 82.—

Bécsi börze augusztus 29.

Államadósság 100 frt után.	Adott ár	Tartott ár
Jövedék máj.—nov. szlv. bankj. 5%	60 16	60.25
" " " " ezüst "	71 60	71 70
1839-ki sorsj. egész (250 pp.) 100 f. után	302.—	303.—
1854-ki sorsj. (250 frt pp.) 4%	94 50	95.—
1860-ki sorsj. egész (500 frt o. é.) 5%	102.80	103.—
1864-ik (100 frt o. é.)	138 75	139 25
Magyar vassuti kölcs. (120 frt ezüstben)	111.—	111.50
Földtehermentesitési kötvények (100 frt pp. után)		
Magyarországi 5%	—.	—.—
" 1867-ki sorsadékkal "	—.—	—.—
Erdélyi "	—.—	—.—
Temes-bánsági "	—.—	—.—
Horvát- és tótországi "	—.—	—.—
Részvények.		
Angol-osztrákbank befiz. 100 frt ezüstb.	260.30	260.50
Hitelintézet 200 frt	287.—	287 20
Alsó-ausztr. leszámitoló társ. 500 frt	935.—	940 —
Francz.-osztr. bank befiz. 60 frt ezüstb.	119 50	119.75
Nemzeti közraktár társ. Pesten.	—.—	—.—
Nemzetibank	763.—	764 —
Dunagőzhajózási társ. 500 frt pp.	584 —	586.—
Ferdinand északi pálya 1000 frt pp.	2155 —	2160 —
Trieszti Lloyd 500 frt pp.	372.—	374.—
I. Erdélyi pálya 200 frt ezüstben	178 75	174.50
Államvaspálya pp. 200 frt ezüstben	418.50	419 50
Déli vaspálya o. é. 200 frt ezüstben	180 90	181.10
Tiszai vasut vp. befiz. 140 frt pp	25 .50	252.—
Záloglevelek (100 frt után).		
Osztr. földhiteli. ezüst 5%	108.—	108.50
" 33 évben visszafizetendő o. é.	87 50	88.—
" nemzeti bank 5% osztr. ért.	91.75	91.90
Elsőbbségi kötvények (100 ft után).		
Alföld-fiumei vaspálya 200 frt ezüst 5%	92 —	92 50
Duna-gőzhajózás	—.—	—.—
Ferdinand északi vasut 5% pp.	91 50	92.—
Pécs-barcsi vasut 200 frt o. értékben	90 50	90.80
I. erdélyi pálya ezüstben 5%	91.—	91.05
Államvasut 500 frank	141 50	142.50
" 1867-iki " "	140 50	141.—
Magyar keleti pálya ezüstben	86.75	87.—
Magánsorsjegyek (darabonként.)		
Hitelintézet 100 frt o. értékb	185 50	186 —
Clary pp. 40 frt	38.50	39.50
Dunagőzhajózási " 100 "	100.—	100 50
Keglevich " 10 "	15.—	17.—
Budai " 40 "	34 —	35.—
Pálffy " 40 "	33.—	33.50
Rudolf kor. her. o. é. 10 "	15.—	15.50
Salm " 40 "	43 —	44.—
[illegible] pp 40	32 50	33 50

KÖZLEKEDÉS.

Vasuti menetrend.

Aradról Károlyfehérvárra.

Arad indul 4 ó. 20 p. d. u 6 ó. 44 p. reg.
Radna " 5 " 39 " " 8 " 27 " " "
Soborsin " 7 " 29 " " 10 " 45 " " "
Illye " 9 " — " " 12 " 28 " " "
Déva " 9 " 58 " " 1 " 36 " " "
Piski " 10 " 59 " " 2 " 30 " " "
Károlyfehérvár érk. 12 óra 40 p. éjf. után és 5 ó. 18 p. délután.

Károlyfehérvárról Aradra.

Károlyfehérvár ind. 4 óra — p. reg. délel. 10 ó. 10 p.
Piski " 6 " 10 " " 1 " 13 " " "
Déva " 6 " 35 " " 1 " 45 " " "
Illye " 7 " 30 " " 2 " 51 " " "
Soborsin " 8 " 53 " " 4 " 40 " " "
Radna " 10 " 38 " " 6 " 58 " " "
Arad érk. 11 óra 46 p délel. és 8 óra 20 percz este.

Piskiről Petrozsenybe.

Piski indul 2 óra 40 percz délut.
Várallya-Hátszeg ind. 4 ó. 24 p. d. u
Petrozseny érk. 8 ó. 20 p. este.

Petrozsenyből Piskire.

Petrozseny indul 6 óra 30 p. reg.
Várallya-Hátszeg ind. 10 ó. 30 p. r.
Piski érk. 12 órakor délben.

Aradról Pest és Bécs felé.

Arad indulás 12 óra 25 p. délutánben 9 óra 4 p. este
Csaba indulás 2 ó. 10 p délután 11 óra 41 p. éjjel.
Mező Túr indulás 3 ó. 44. percz d. u. 2 ó. 15 p. éjjel.
Szolnok indulás 5 óra 1 p. délután 4 ó. 17 p. reggel.
Czegléd érkezés 5 ó. 47 percz este 5 óra 56 p. reggel
Pest érkezés 8 óra 37 p. este 8 óra 43 percz reggel.
Bécs érkezés 5 óra 9 percz reggel 6 óra 36 p. este.

Bécsből Pest és Arad felé.

Bécs ind. 8 óra 15 percz est. 7 óra 45 percz reggel.
Pest ind. 7 ó. 30 p. reg. 6 ó. 5 p. est.

Czegléd indulás 10 óra 18 p. d. e 9 óra 5 p. este.
Szolnok indulás 11 óra 7 p. d. e. 10 óra 37 p. este.
Mező-Tur indulás 12 óra 18 p. d. u 12 óra 36 p. éjjel.
Csaba indulás 2 óra 1 percz délut. 3 óra 30 p. reggel.
Arad érkezés 3 óra 42 p. d. u. 6 ó. 4 p. reggel.

Aradról Temesvár felé.

Arad indul 4 ó. 5 percz délután 6 ó. 24 percz reggel.
Vinga indul 5 ó. 4 percz délut. 7 ó. 37 p. reggel.
Szt.-András 8 ó. 22 percz reggel 7 ó. 2 p. este.
Temesvár érk. 7 ó. 27 p. este 8 ó. 59 p. reg.

Temesvárról Arad felé.

Temesvárról ind. 8. ó. — p. reg. 5 ó. 30 p. délután.
Szt.-Andrásról ind. 8 ó. 15 p. reg. 6 ó. 19 p délután.
Vinga indul 10 ó. 18 p. reggel 7 ó. 25 p. este.
Arad 11 óra 52 percz délelőtt 8 ó. 40 p. este.

Csabáról Zomborba és vissza.

Csaba ind. 2 óra 35 p. délután 7 óra 40 p. reggel.
Vásárhely ind. 5 ó. 20 p. d. u 10 ó. 48 p. reggel.
Szeged ind. 2 óra 25 p. délu.
Zombor érk. 6 óra este.
Zombor ind. 8 óra 30 p. reggel.
Szeged ind. 2 óra 33 p. délután 9 ó. 10 p. reggel.
Vásárhely 3 óra 48 p. délután 10 ó. 23 p. reggel.
Csaba 6 óra 34 percz este 12 ó. 47 p. délben.

Buda—Trieszt és vissza.

Buda ind. 7 óra — p. r. 9. óra 30 p. este.
Trieszt érk. 8 ó. 20 percz r. 8 óra 15 p este.
Trieszt ind. 7 óra 10 p. reggel 8 óra 15 p este.
Buda érk. 5 óra 49 p. reggel 7 óra 58 percz este

BCU Cluj / Central University Library Cluj

HIRDETÉSEK.

1151/1871. sz. 765—1—3

Árlejtési hirdetés.

Az alólirott radnai m. k adóhivatal által a nagytkint. m. k. aradi p. ü. igazgatóságnak f. é. augusztus hó 24-éről 18085/IV. sz. a. kelt megbizatása folytán a radnai adóhivatali helyiség kijavitására a nagyméltóságu m. k. p ü. miniszterium f. é. augusztus hó 12-éről 31,342. sz a. kelt elrendelésre 1178 frt 28½ kr. összeg utalványozva lévén; minek folytán árlejtési határnapul az alólirott adóhivatal székhelyén Radnán f. évi **szeptember hó 12-én** délelőtti 10 órája ezennel azzal tüzetik ki, mikép az árverelni széndékozók 10% bánompénzzel lássák el magukat.

A kijavitásra vonatkozó közelebbi adatok és feltételek alólirott hivatalnál a hivatalos órák alatt bár mikor megtekinthetők.

Radna, 1871. augusztus hó 28-án.

M. k. adóhivatal.

Mátéovits Adolf, pénztárnok. **Amberger Ferencz,** m. kir. adóhivatali ellenőr.

291/1871. 763—3—3

Pályázat.

A pécskai m. kir. kincstári uradalmi mérnöki hivatalnál a felsőbb helyről a szükséglet tartamára rendszeresitett napdijas segédmérnöki állomásra, melylyel 2 frt 50 krnyi napi dij van egybe kötve, — ezennel pályázat hirdettetik azzal, miszerint a kiküldetéseknél a szabályszerü mértföld-pénz, és méréseknél az alkalmazott napszámosok és fuvarozások dijai megtérittetnek.

Pályázni kivánók folyamodványaikat, melyben az életkor, egészséges testalkat, végzett tanulmányok, jelesül a mérnöki felavatottság, eddigi szolgálat, az urbéri és épitési munkálatokban szerzett gyakorlati képzettség, a hazai nyelvek, különösen a hivatalos magyar nyelvnek szó- és irásbani teljes ismerete okmányilag kimutatandó — 1871. évi szeptember 20-aig az alólirott jószágigazgatóságnál benyujthatják.

Pécskán, 1871. augusztus hó 25-én.

M. kir. jószágigazgatóság.

5576/1871. 767—1

Árverési hirdetmény.

Lewi Áron felperes részéről Álb Juon otlakai lakos alperes elleni végrehajtási ügyében 5576/1871. sz. a. kelt árverési végzésnél fogva az Otlaka községi 382. sz tjkönyvben Álb Hodogieu Mariucza nevére felvett 1500 frta becsült beltelkes ház, ugy az ahhoz irt és az idei netalán még függő terméssel együtt 6815 forintra becsült ¾ külállományi földből álló ingatlanság egymástól elkülönitve a kikiáltási összegül e fogadott becsár 10%-nak etétele mellett Otlaka községházánál 1871. évi **október hó 5-ik** napján, miután az 1-ső árverés eredménytelen maradt most már becsáron alól is d. e. 1[illegible] órakor következő feltételek mellett el fog adatni.

A legtöbbet igérő vevő köteles a bánatbér betudása mellett a vételár ⅓-dát azonnal az árverés jóváhagyása után, — második ⅓-dot pedig négy hó, és a harmadik ⅓-dot hat hó lefolyta alatt az árverés napjától számitva 6% kamat mellett Aradmegye törvényszékénél lefizetni.

Vevő a vételár első részletének lefizetése után a megvett ingatlanságnak azonnal tettleges birtokába lép, annak tulajdonát azonban csak az egész vételár lefizetése után a tkkvi átirás által nyeri meg.

A birtok átruházási illetéket egyedül vevő viseli.

Evvel egyszersmind azon jelzálogos hitelezők, kik nem ezen tkkvi hatóság székhelyén vagy annak közelében laknak felhivatván, hogy a prdts. 433. §-sához képest itt helyben megbizottat rendeljenek, s azok nevét az eladásig jelentsék be, egyuttal mindazok, kik a lefoglalt ja[vak] iránt tulajdoni vagy más igényt érvényesithetni vélnek, felszólitatnak, miként a prts. 466 §-a értelmében igénykereseteiket törvényszabta határidő alatt nyujtsák be.

Kelt az Aradmegyei tlkkvi törvszékének 1871. évi augusztus hó 9-ik napján tartott üléséből.

Aradmegye telekkvi hatósága.

762—3—3

Sóház-téren.

Ma péntaken szeptember 1-én

nagy fényes előadás a

CIRCUSBAN

en miniature,

mely 40 négylábú művész: ponni, majmok, kutyák, egy kecske s egy dámbakból áll.

Kezdete 8 órakor.

Liphard F.

764—3—3

Pályázat.

Az ó-aradi magyar tannyelvü leány-tanodáknál az első osztályra pályázat nyittatik.

Évi fizetés 500 frt, továbbá szabad lakás vagy 200 frt lakpénz, kilencz öl fa, melyből az iskola is füttetik.

A pályázat nők és férfiak részére nyitva áll, kik folyamodványaikat kellőleg felszerelve az iskolaszék elnökéhez szeptember 20-ig személyesen megjelenvén, benyujtsák.

Arad, 1871. augusztus hó 18-án.

A városi iskolaszék.

Bivaly-tej!

766—1—3

Az uri-utczában létező hordár-intézetben mától kezdve mindennap **friss bivaly-tej** kapható itczéje 20 kr.

Tiszavidéki és arad-temesvári vasut.

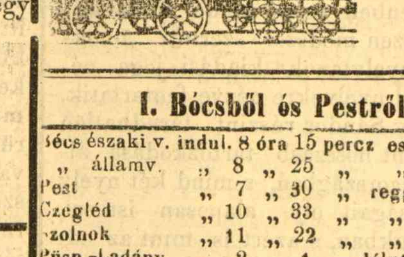

MENETREND.

876 -10

1871. évi junius hó 15-től kezdve további intézkedésig.

I. Bécsből és Pestről Kassa felé.

Bécs északi v. indul. 8 óra 15 percz este és 7 óra 45 percz reg
" államv. " 8 " 25 " " és 7 " 55 " "
Pest " 7 " 30 " regg. és 6 " 5 " este
Czegléd " 10 " 33 " " és 8 " 55 " "
Szolnok " 11 " 22 " " és 9 " 58 " éjjel.
Püsp.-Ladány " 2 " 1 " délut. és 12 " 56 " "
Debreczen " 3 " 41 " " és 2 " 42 " reg.
Nyiregyháza " 5 " 11 " " és 4 " 32 " "
Tokaj " 6 " 11 " este és 5 " 53 " "
Miskolcz " 8 " 17 " " és 8 " 36 " délel
és 3 óra 15 percz délután.
Kassa érkezés 11 óra — percz este és 1 " 18 " délut
és 5 óra 59 percz délután.

II. Bécsből és Pestről Arad és Temesvár felé.

Bécs északi v. indulás 8 óra 15 percz este 7 óra 45 percz reg.
" állam v. " 8 " 25 " " 7 " 55 " "
Pest " 7 " 30 " reg. 6 " 5 " este
Czegléd " 10 " 18 " " 9 " 5 " "
Szolnok " 11 " 7 " délel. 10 " 37 " éjjel
Mező-Túr " 12 " 18 " délut. 12 " 36 " "
Csaba " 2 " 1 " " 3 " 30 " reg.
Arad érkezés 3 " 42 " " 6 " 4 " "
" indulás 4 " 5 " " 6 " 24 " "
Vinga " 5 " 40 " " 7 " 37 " "
Temesvár érkezés 7 " 27 " este 8 " 59 " "

III. Bécsből és Pestről Nagyvárad felé.

Bécs északi v. indul. 8 óra 15 percz este. 7 óra 45 percz reg
" államv. " 8 " 25 " " 7 " 55 " "
Pest " 7 " 30 " reggel. 6 " 5 " este.
Czegléd " 10 " 33 " " 8 " 55 " este.
P.-Ladány " 2 " 35 " délután 1 " 15 " éjjel.
B.-Ujfalu " 3 " 35 " " 2 " 52 " reg.
N.-Várad érkezés 4 " 47 " " 4 " 45 " reg.

IV. Kassáról Pest és Bécs felé.

Kassa indulás 5 óra 25 percz regg. és 10 óra 49 percz délel
és 4 óra 5 percz délután.
Miskolcz indulás 8 óra 8 percz regg, és 3 " 25 " délut.
és 8 óra 2 percz este (érkezés).
Tokaj indulás 10 óra 1 " reggel és 6 óra 7 " este
Nyiregyháza " 11 " 4 " " és 7 " 47 " "
Debreczen " 12 " 47 " délben és 10 " 34 " éjjel
P.-Ladány " 2 " 25 " délután és 12 " 37 " "
Szolnok " 4 " 46 " " és 4 " 44 " regg.
Czegléd érkezés 5 " 32 " este és 5 " 55 " "
Pest " 8 " 37 " " és 8 " 43 " "
Bécs államv. " 6 " 9 " reggel és 6 " 36 " este.
" északi v. " 6 " 19 " " és 6 " 49 " "

V. Temesvár és Aradról Pest és Bécs felé.

Temesvár indulás 8 óra — percz regg. 5 óra 30 percz délut
Vinga " 10 " 18 " délel. 7 " 25 " este
Arad érkezés 11 " 52 " " 8 " 40 " "
" indulás 12 " 25 " délut. 9 " 4 " "
Csaba " 2 " 10 " " 11 " 41 " éjjel
Mező-Túr " 3 " 44 " " 2 " 13 " "
Szolnok " 5 " 1 " " 4 " 17 " regg
Czegléd érkezés 5 " 47 " este. 5 " 56 " "
Pest " 8 " 37 " " 8 " 43 " "
Bécs államv. " 6 " 9 " reggel. 6 " 36 " este
" északi v. " 6 " 19 " " 6 " 49 " "

VI. Nagyváradról Pest és Bécs felé.

N.Várad indulás 11 órakor 22 percz délelőtt 8 óra 51 p. este
B.-Ujfalu " 12 " 28 " délben. 10 " 31 p. "
P.-Ladány érkezés 1 " 23 " délután. 11 " 56 p. éjj.
Czegléd " 5 " 32 " " 5 " 55 p. reg.
Pest " 8 " 37 " este. 8 " 43 p. "
Bécs államv. " 6 " 9 " reggel 6 " 36 p. est.
" északi v. " 6 " 19 " " 6 " 49 p. "

A vonatok indulási ideje a közbeeső állomásokról, valamint azok csatlakozása Aradon, Csabán, Nagyváradon, Kassán, Miskolczon és Temesvárott, a pályaudvarokon kifüggesztett menetrendekből tudható meg.

Az igazgatóság.

Lapulajdonos Bettelheim Vilmos. — Arad 1871. Nyomtatja és kiadja Réthy Lipót. (Főtér, a Minoriták zárdájával szemben.)